

Κεφάλαιο ΙΙ

§§ 1 - 2

1. Παραδείγματα ερμηνευτικών ερωτήσεων

A. Ερωτήσεις ανοικτού τύπου ή ελεύθερης ανάπτυξης

1. Σε ποιες ενέργειες προβαίνει ο Λύσανδρος μετά τη νίκη του στους Αιγός Ποταμούς και ποιος είναι ο σκοπός των ενεργειών του αυτών; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας αναφέροντας συγκεκριμένα χωρία του κειμένου.
2. Ποια σημασία, κατά τη γνώμη σας, είχε η επισκευή των πλοίων από το Λύσανδρο στη Λάμψακο;
3. Για ποιους λόγους νομίζετε ότι οι κάτοικοι του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας υπεδέχοντο το Λύσανδρο;
4. Πώς συμπεριφέρθηκε ο Λύσανδρος στους Αθηναίους φρουρούς του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας και προς όποιον άλλο Αθηναίο συναντούσε και γιατί;
5. Ποια αξία είχαν για τους αρχαίους Έλληνες οι σπονδές και πόσο λαμβάνονται υπόψη στα γεγονότα που εξιστορούνται στο συγκεκριμένο κείμενο;
6. Μπορείτε να υποθέσετε τι κατάσταση επικρατούσε στην Αθήνα μετά τη νίκη του Λυσάνδρου στους Αιγός Ποταμούς; Να διατυπώσετε την άποψή σας λαμβάνοντας υπόψη και το γεγονός ότι η πόλη ήταν ήδη πολιορκημένη από τους Σπαρτιάτες.
7. Τι ρόλο έπαιξε η σιτοδεία (η έλλειψη τροφίμων) στην πολιορκία πόλεων κατά τη διάρκεια ενός πολέμου; Να εντοπίσετε το σημείο του κειμένου που συνδέεται με αυτό και να δώσετε ένα (τουλάχιστον) παρόμοιο παράδειγμα από τη νεότερη ελληνική ιστορία.
8. Ποια άποψη είχε για τη δημιουργία ισχυρού ναυτικού της Σπάρτης ο Λύσανδρος και ποιες ενέργειες έκανε στον τομέα αυτό; Δικαιώθηκε από τα πράγματα⁷;

---

⁷ Μπορεί να ζητηθεί από τους μαθητές σύγκριση με το κείμενο Ξενοφ. *Ελληνικά*, Βιβλίο 1ο, 5.10, αφού αυτό δοθεί στους μαθητές με τη μετάφρασή του.

B. Ερωτήσεις σύντομης απάντησης

1. Με ποιο τρόπο έγινε μεταβολή πολιτεύματος στο Βυζάντιο και τη Χαλκηδόνα;
2. Ο Λύσανδρος έστειλε στην Αθήνα τους Αθηναίους από τις πόλεις που κυρίευε ή από όπου τους έβρισκε. Ποια ήταν η πρόφαση και ποια η πραγματική αιτία της ενέργειάς του αυτής;
3. Τι απέγιναν οι κάτοικοι του Βυζαντίου και της Χαλκηδόνας που δεν συμφώνησαν με την παράδοση της πόλης τους στο Λύσανδρο;
4. *ύποσπόνδους αφέντες*: Ποια ήταν η τύχη των αθηναϊκών φρουρών του Βυζαντίου και της Χαλκηδόνας μετά την ήττα των Αθηναίων στους Αιγός ποταμούς;
5. Ποια όργανα εξουσίας εγκατέστησε με την αλλαγή του πολιτεύματος στις πόλεις που κατέλαβε ο Λύσανδρος;

Γ. Συνδυασμός ερωτήσεων σύντομης απάντησης και ελεύθερης ανάπτυξης

1. Νομίζετε ότι ο Λύσανδρος επέδειξε σκληρή στάση απέναντι στους Αθηναίους φρουρούς του Βυζαντίου και της Χαλκηδόνας και απέναντι σε όλους τους Αθηναίους που συναντούσε; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.
2. α) Να γράψετε τα ρήματα που δηλώνουν τις ενέργειες του Λυσάνδρου αμέσως μετά τη νίκη του στους Αιγός Ποταμούς και τις μετοχές που προσδιορίζουν τη σχέση των ενεργειών αυτών με τον τελικό σκοπό των Σπαρτιατών, την κατάληψη της Αθήνας.
β) Να εξηγήσετε ποια σημασία έχουν οι χρόνοι των ρημάτων που χρησιμοποιεί ο ιστορικός για να δηλώσει τις ενέργειες του Λυσάνδρου.

**Δ. Ερωτήσεις κλειστού τύπου
ή συνδυασμός κλειστού και ανοικτού τύπου**

1. Να επιβεβαιώσετε ή να απορρίψετε, με βάση το κείμενο, το περιεχόμενο των προτάσεων σημειώνοντας X στο αντίστοιχο τετράγωνο:

	Σωστό	Λάθος
α) Ο Λύσανδρος κατέλαβε με μάχη το Βυζάντιο και την Καλκηδόνα.	☐	☐
β) Οι Αθηναίοι φρουροί των παραπάνω πόλεων διέφυγαν στον Πόντο.	☐	☐
γ) Ο Λύσανδρος επισκέυασε τα πλοία του στη Λάμψακο.	☐	☐
δ) Μετά την αναχώρηση του Λυσάνδρου, το Βυζάντιο και η Χαλκηδόνα ανακατελήφθησαν από τον Αλκιβιάδη.	☐	☐
ε) Ο Λύσανδρος μπορούσε, και από μακριά που ήταν, να επηρεάσει την κατάσταση της Αθήνας.	☐	☐
στ) Τη διοίκηση του Βυζαντίου και της Χαλκηδόνας μετά την κατάληψη των πόλεων από το Λύσανδρο ασκούσε ο αρμοστής.	☐	☐

2. Με βάση το κείμενο (§§ 1-2) να επιβεβαιώσετε ή να απορρίψετε το περιεχόμενο των προτάσεων σημειώνοντας X στο αντίστοιχο τετράγωνο:

A. Ο Λύσανδρος στο συγκεκριμένο κείμενο:

	Σωστό	Λάθος
α) φέρεται σκληρά στους Αθηναίους φρουρούς	☐	☐
β) ανυπομονεί να καταλάβει την Αθήνα	☐	☐
γ) φαίνεται απερίσκεπτος	☐	☐
δ) επιδεικνύει διπλωματικότητα και προνοητικότητα	☐	☐
ε) παρουσιάζεται ασεβής.	☐	☐

B. Να χαρακτηρίσετε το Λύσανδρο από τις ενέργειές του αυτές.

2. Γραμματικές ερωτήσεις - ασκήσεις

1. Να γράψετε τους αρχικούς χρόνους των ρημάτων: *φεύγω, αποπέμπω, καταλείπω, αποπλέω, γίγνομαι*.
2. Να μεταφέρετε τα ρήματα και τις μετοχές που έχουν υποκείμενο τη λέξη *Λύσανδρος* στον πληθυντικό αριθμό αντικαθιστώντας το υποκείμενό τους με τη λέξη *Λακεδαιμόνιοι*.
3. *ἔφυγον, ἴδοι*: Να γράψετε τα ρήματα στη σωστή θέση του πίνακα που σας δίνεται και να συμπληρώσετε τα κενά στην ίδια φωνή.

	Αόριστος β´							
	Οριστική		Υποτακτική		Ευκτική		Προστακτική	
β´ εν.								
γ´ εν.								
β´ πληθ.								
γ´ πληθ.								

4. Να συμπληρώσετε τα κενά με το ρηματικό πρόσωπο που ζητείται:
οὗτος   ἔπλει
ἡμεῖς   .....
ὕμεῖς   .....
οὗτοι   .....
5. *ἄστν, ἀρμοστήν*: Να γραφούν οι πλάγιες πτώσεις των λέξεων στον ενικό και πληθυντικό αριθμό.
6. Να διαγράψετε το σκέλος που περιέχει λάθος, αφού βρείτε τις λέξεις στο κείμενο:
  - *πλέουσιν*   είναι οριστική ενεστώτα / μετοχή ενεστώτα
  - *ὄσῳ*   είναι αντωνυμία / επίρρημα
  - *θᾶττον*   είναι επίθετο / επίρρημα
  - *ἐγένοντο*   είναι παρατατικός / αόριστος
  - *καταλιπών*   είναι μετοχή ενεστώτα / μετοχή αορίστου β´

7. Να ενώσετε τις λέξεις της στήλης Α με τα γράμματα της στήλης Β, ώστε να προσδιορίζεται η γραμματική κατηγορία των λέξεων που δίνονται. Δύο στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

Α	Β
1. <i>ἀποπλεύσας</i>	α) ουσιαστικό γ' κλίσης
2. <i>ἴδοι</i>	β) υποτακτική ενεστώτα
3. <i>ἀπέπεμπεν</i>	γ) ευκτική αορίστου β'
4. <i>ἕστερον</i>	δ) τοπικό επίρρημα
5. <i>ἄλλοθι</i>	ε) μετοχή ενεστώτα
6. <i>ἄρμωστήν</i>	στ) οριστική παρατατικού
7. <i>τινά</i>	ζ) μετοχή αορίστου
8. <i>αὐτός</i>	η) απαρέμφατο μέλλοντα
9. <i>συλλεγῶσιν</i>	θ) αντωνυμία οριστική
10. <i>ἔσσεσθαι</i>	ι) αντωνυμία αόριστη
11. <i>ναῦς</i>	ια) υποτακτική παθητ. αορ. β'
	ιβ) ουσιαστικό α' κλίσης
	ιγ) χρονικό επίρρημα

3. Συντακτικές ερωτήσεις - ασκήσεις

- Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τις μετοχές *προδόντες, καταλιπών, πλέουσιν, εἰδώς, διδούς*.
- Να βρείτε πώς προσδιορίζεται ο χρόνος στο κείμενο και να εντάξετε κάθε περίπτωση στον παρακάτω πίνακα.

Επίρρημα	Χρονική μετοχή	Χρονικές προτάσεις

3. Να συμπληρώσετε τα κενά ώστε να χαρακτηρίζεται πλήρως η συντακτική λειτουργία των όρων που δίνονται:

- *ἐκεῖσε*: επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει .....
- *αὐτός*: είναι ..... στο .....
- *Βυζαντίου*: είναι γενική ....
- *ἀσφάλειαν*: είναι ..... στο .....

4. Να εντοπίσετε στο κείμενο τις λέξεις που έχουν θέση κατηγορούμενου, να τις γράψετε στον ακόλουθο πίνακα και να συμπληρώσετε τους όρους που προσδιορίζουν και τους ρηματικούς τύπους που τις συνδέουν με τους όρους αυτούς.

Κατηγορούμενο	του υποκειμένου	αντικειμένου	ρηματικός τύπος

5. Στις ακόλουθες προτάσεις να διαγράψετε το σκέλος που περιέχει λάθος, ώστε να χαρακτηρίζεται ορθά η συντακτική θέση των όρων που δίνονται:

- *Λάκωνα*: είναι αντικ. στο *καταλιπών* / παράθεση στο *Σθενέλαον*
- *πλείους*: είναι υποκείμενο / αντικείμενο στο *συλλεγῶσιν*
- *τῶν Ἀθηναίων*: είναι γεν. αντικειμ. / γεν. διαιρετ. από το *φρουρούς*
- *τῶν ἐπιτηδείων*: είναι γεν. υποκειμ. / γεν. αντικειμ. από το *ἔνδειαν*

4. Λεξιλογικές - Σημασιολογικές ασκήσεις

1. Να γράψετε στη νέα ελληνική πέντε παράγωγα ή σύνθετα της λέξης *ἄστυ* και να σχηματίσετε αντίστοιχες προτάσεις.

2. Να συμπληρώσετε τις φράσεις με παράγωγα ή σύνθετα της λέξης που δίνεται, ώστε να ολοκληρώνεται το νόημά τους:

πέμπω: αυτός που στέλνει ένα μήνυμα ή σήμα ονομάζεται .....

φεύγω: τα κέρδη που χάνει μια εταιρεία με υπαιτιότητα άλλων λέγονται «..... κέρδη»

συλλέγω: η οργανωμένη ομάδα ανθρώπων που αποβλέπει στην πραγματοποίηση κοινών στόχων λέγεται .....

ἄστν: η τάση για συγκέντρωση σημαντικού αριθμού ανθρώπων στις μεγαλουπόλεις ονομάζεται .....

(κατα) *πλέω*: η είσοδος ενός πλοίου στο λιμάνι ονομάζεται .....

ναῦς (νη-): ο σχηματισμός (σύνολο) πλοίων που ακολουθεί την ίδια πορεία λέγεται .....

ὑστερον: η μετά θάνατον καλή φήμη ενός ανθρώπου ονομάζεται .....

Λάκων: το να μιλάει κάποιος με συντομία και με περιεκτικότητα λόγου λέγεται .....

3. Να συνδέσετε τις λέξεις της αρχαίας ελληνικής (στήλη Α) με την ορθή απόδοσή τους στη νέα ελληνική (στήλη Β) γράφοντας σε κάθε αριθμό της στήλης Α το αντίστοιχο γράμμα της στήλης Β. Τρία στοιχεία της στήλης Β περισεύουν.

A	B
1. ὑπόσπονδος	α) στέλνω
2. (τὰ) ἐπιτήδεια	β) διοικητής
3. ἄλλοθι	γ) προστατευμένος από επίσημη συμφωνία
4. ἀποπέμπω	δ) ἔλλειψη
5. ἔνδεια	ε) αναχωρώ με πλοίο
6. ἀρμοστής	στ) από άλλο μέρος
7. ἀποπλέω	ζ) φρουρός
8. θᾶπτον	η) τρόφιμα
	θ) σε άλλο μέρος
	ι) ταχύτερα
	ια) περισσότερο